

ORGANISASJONSFORMER

1. HVILKEN FORM SKAL MAN VELGE?

Det finnes flere ulike organisasjonsformer man kan velge mellom når man skal starte en bedrift. Her har vi tatt for oss de tre mest vanlig formene for små- og mellomstore bedrifter. I tillegg finnes blant annet formene Norskregistrert utenlandsk foretak (NUF), Allmennaksjeselskap (ASA), Samvirkeforetak og Stiftelse.

Hvilken organisasjonsform du velger vil ha stor betydning i forhold til:

- ✓ Ansvar
- ✓ Risiko
- ✓ Skatt
- ✓ Rettigheter
- ✓ Plikter

Før du velger organisasjonsform kan det være lurt å foreta en avveining mellom risiko og inntjeningsmuligheter. Valget vil blant annet få stor betydning for din private økonomi, trygderettighetene dine, størrelsen på skatten du må betale og pliktene dine overfor det offentlige.

Spørsmål det kan være lurt å stille seg:

- ✓ Skal det være en eller flere eiere?
- ✓ Skal jeg ha flere ansatte (tenk også langsiktig)?
- ✓ Skal jeg begynne i det små eller satse stort? Det er enklere å begynne med et ENK og endre til AS, enn motsatt.
- ✓ Trenger jeg økonomisk trygghet og full trygderettigheter?

2. DE ULIKE ORGANISASJONSFORMENE

De tre mest vanlige organisasjonsformene er Enkeltpersonforetak, Aksjeselskap og Ansvarlig selskap. Alle tre har hver sine fordeler og ulemper som bør vurderes nøye mot dine planer for bedriften. Under er det listet opp punktvis faktaopplysninger om selskapsformene slik at man lett får en oversikt over omfanget av disse.

Enkeltpersonforetak (ENK)

- Den mest vanlige foretaksformen

- ENK er den mest ubyråkratiske foretaksform da det verken kreves formelle avgjørelser om oppstart eller kapitalinnskudd.
- Registrering av ENK i Enhetsregisteret i Brønnøysund - som gir organisasjonsnummer - er gratis, så sant man ikke driver med salg av innkjøpte varer eller har mer enn fem ansatte.
- Eieren av bedriften bestemmer alt selv og det finnes ikke en egen lov om ENK.
- Du og bedriften regnes som en og leverer inn felles selvangivelse
- Kun bokføringspliktig. Unntaket er når verdien på samlede eiendeler i løpet av året overstiger 20 millioner kroner, eller at gjennomsnittlig antall ansatte utfører mer enn 20 årsverk som har regnskapsplikt.
- Du er selv ansvarlig for innbetaling av bedriftens skatt og dette gjøres ved å forskuddsbetale 4. ganger i året.
- Innehaver som reiser mye for foretaket kan som næringsdrivende normalt ikke bruke statens satser for diettgodtgjørelse. Fradrag i regnskapet gis bare for utgifter som dokumenteres med kvittering.
- Overskuddet i bedriften er lønnen din og du betaler ingen arbeidsgiveravgift av dette, men må betale skatt av det.
- Ingen krav om avsette feriepenges
- Trygdeavgiften er på 11% mot 7,8 % hos vanlig lønnstaker
- NAV betaler ut sykepenger etter dag 17 og da 65 % av snittet av næringsinntekt de siste 3. årene. Du kan kjøpe tilleggforsikring som sikrer deg 100% sykepenger.
- Lønnsom org. form ved deltidsjobb eller kun for hobby p.g.a. lave administrasjonskostnader.
- Hvis bedriften ikke kan gjøre opp gjelden sin kan kreditorene hente inn penger fra deg privat. Du personlig er ansvarlig for økonomien til selskapet og overtar gjeldsbyrden når selskapet ikke kan innfri gjelden sin.
- ENK er lett å omforme til andre selskapsformer
- Ikke rett på dagpenger ved konkurs

Aksjeselskap (AS)

- AS oppfattes som den mest seriøse org. formen.
- Din privatøkonomi og bedriften er juridisk to forskjellige enheter og det betyr at aksjeselskapet leverer egen selvangivelse.
- Aksjekapitalen i selskapet skal være minimum 30 000 kr. Det er mulig å dekke opp aksjekapitalen med eierandeler i stedet for penger. Stiftelseskostnadene kan dekkes av aksjekapitalen.
- Aksjeselskapet må ha et styret (minst en person) og en daglig leder. Disse kan fylles av en og samme person.
- Da eierne ikke har personlig ansvar for selskapets forpliktelser er det en rekke regler i aksjeloven som begrenser eiernes adgang til å ta penger ut av selskapet. Du kan kun ta ut penger i selskapet i form av aksjeutbytte, styrehonorar og ordinær lønn.
- Det er større behov for ekstern hjelp med tanke på driften blant annet p.g.a. regnskapsplikten (regnskapsfører, revisor o.l.). Mindre aksjeselskap kan velge bort revisjon av årsregnskapet hvis

de har under 5 mill. i driftsinntekter, balansesum under 20 mill. og at gjennomsnittlig antall ansatte ikke overstiger 10 årsverk.

- Et AS har mer formaliteter både ved oppstart/registrering og i selve driften, som levering av årsregnskap/årsberetning, avholde styremøter og generalforsamlinger o.l.
- I et AS er man ansatt i eget selskap og har samme trygderettigheter som all som er ansatt i norske bedrifter. Altså 100% sykepenger fra NAV etter 17. dag i sykemeldingsperioden (bedriften betaler de første 16 dagene)
- Du får minstefradrag og lavere trygdeavgift på lønnsinntekten
- Reiser du mye i virksomheten, er en annen fordel at bedriften kan betale ut reisegodtgjørelse etter statens satser skattefritt til den ansatte, samtidig som foretaket kan utgiftsføre kostnaden.
- Overskuddet i bedriften skattlegges som alminnelig inntekt med en flat skattesats på 28 prosent.
- Selskapets kreditorer kan kun rette krav mot bedriften og med mindre du personlig har kausjonert for bedriftens lån kan du ikke stilles ansvarlig for bedriftens gjeld.
- Det er lettere å selge aksjer enn eierandeler da det ikke er forbundet forpliktelser til disse.

Ansvarlig Selskap (ANS/DA)

- ANS kan velges hvis man er mer enn en eier
- Er ganske lik enkeltpersonforetak og kan være lurt å velge hvis driften har meget lav risiko
- Det er fritt kapitalinnskudd, ansvarlige deltakere må være myndig og hovedkontoret må være i Norge. (Deltakerne trenger ikke å ha bostedsadresse i Norge)
- I ANS har du ubegrenset personlig ansvar for selskapets gjeld og ansvaret er fordelt likt på eierne (solidaransvar). Det en deltaker ikke kan betale, kan kreves fullt og helt fra hvem som helst av de andre deltakerne. Start derfor ikke opp en bedrift i denne org. formen hvis du ikke stoler 100% på de andre deltakerne.
- I ansvarlig selskap kreves som hovedregel enighet blant alle deltakerne for at det skal fattes viktige beslutninger. Dermed kan enhver deltaker følge med i hva som skjer i selskapet.
- Ansvarlig selskap har begrenset regnskapsplikt (og ingen revisorplikt) så sant det har under fem ansatte eller har mindre enn fem millioner kroner i salgsinntekt, evt har maks fem deltakere og ingen av deltakerne er juridisk person med begrenset ansvar.
- Underskudd i en startfase går direkte til fradrag i deltakernes selvangivelse.
- Overskudd beskattes hos deltakerne sammen med annen inntekt. Det kan bety at inntekten fra selskapet beskattes med opptil 50,7 prosent (54,2 prosent med høyeste toppskattesats i 2005) fra første krone hos deltakere med inntekt fra annet hold.
- Deltaker i ansvarlig selskap som reiser mye for selskapet er næringsdrivende og kan ikke bruke statens satser for diettgodtgjørelse. Diett dekkes bare for utgifter som dokumenteres med kvittering.
- Grunnlaget for arveavgift er lavere i et ansvarlig selskap enn i et ENK. I ANS/DA-sammenheng kan avgiftsgrunnlaget reduseres til 30 prosent av den skattemessige formuesverdien av det som arves - hvis arvingen velger det.

3. NESTE STEG

Når du har valgt organisasjonsform har du gjort det viktigste valget og de neste stegene vil være som følgende:

- Registrere selskapet
- Utarbeide forretningsplan
- Skaffe finansiering (evt. utarbeide finansieringsplan og budsjetter)

Regnskapsføreren din kan gi deg råd og veiledning for hvordan du kan utnytte de mulighetene som finnes i din valgte organisasjonsform, samt hjelper deg med det du må levere inn av rapporter.

Det vil alltid være mulig å omgjøre organisasjonsformen til selskapet, selv om enkelte varianter er enklere å gjøre enn andre. Tenk langsiktig og baser valget ditt ut i fra fremtidsplanene du har med bedriften. Da gjør du ting litt enklere for deg selv og bedriften sparer mye ressurser.

Sammendrag av informasjon fra Altinn, Skatteetaten og Krumtapp's egne erfaringer.